

nota

Opvolging aanbevelingen OVV onderzoek bijna botsing
F-16 met Tecnam nabij Lelystad

TER BESLISSING

Datum

21 januari 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/11879

Opgesteld door

DG Luchtvaart en Maritieme
Zaken
Dir. Luchtvaartstrategie en
Weerbaarheid
Afd. Luchtvaartveiligheid

Beslistermijn

30 januari 2026

Bijlage(n)

1

Aanleiding

De Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) heeft onderzoek gedaan naar een bijna-botsing in de lucht tussen een F-16 van de (toenmalige) Commando Luchtstrijdkrachten¹ en een Tecnam civiel lesvliegtuig nabij Elburg op 16 november 2023. Daarbij vielen geen gewonden. Het OVV rapport is op 30 oktober 2025 gepubliceerd. Er staan vier aanbevelingen in het rapport gericht aan de ministers van Defensie en IenW (zie bijlage). U heeft de Kamer, mede namens de minister van Defensie, toegezegd een inhoudelijke reactie op de wijze van opvolging van de aanbevelingen te geven begin 2026.² Voor de reactie op de aanbevelingen wordt korthedshalve verwezen naar de Kamerbrief.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de brief die gelijktijdig in de lijn is gegaan bij het ministerie van Defensie en de ILT Luchtvaartautoriteit. De brief kan naar de Kamer zodra ook van deze instanties instemming is verkregen.

Kernpunten

- De bijna-botsing vond plaats omdat de piloten niet op de hoogte waren van elkaars aanwezigheid in klasse E luchtruim³ en elkaar ook niet zagen. Pas nadat de luchtverkeersleider de F-16 formatie waarschuwde, week één van de F-16's direct uit nadat de Tecnam werd waargenomen.
- Reactie op aanbevelingen 1 en 2:
 - Het CLRS heeft het vliegen in klasse E luchtruim extra onder de aandacht gebracht bij zijn vliegers en in diverse opleidings- en trainingssyllabi geborgd. IenW gaat aan dit onderwerp ook extra aandacht besteden tijdens de jaarlijkse opening van het general aviation-seizoen met de sectorpartijen, vliegclubs en

¹ M.i.v. 1 juli 2025 Commando Lucht- en Ruimtestrijdkrachten (CLRS).

² Brief kenmerk IENW/BSK-2025/274163 van 30 oktober 2025.

³ In klasse E luchtruim worden vliegtuigen die onder instrumentvliegvoorschriften vliegen niet gesepareerd van vliegtuigen onder zichtvliegvoorschriften door de luchtverkeersleidingsdienst.

- vliegscholen, en agenderen in de Taskforce Veilig Gebruik Luchtruim.
 - CLRS gaat samen met IenW een nieuw risico-assessment doen voor het luchtruim waarin gelijktijdig burger vliegtuigen vliegen en militaire vliegtuigen die ontheffing hebben voor de snelheidsbeperking van 250 knopen. Uit het assessment worden, indien nodig, mitigerende maatregelen genomen voor veilige separatie.
 - De maatregel(en) ter verbetering van de operationele communicatie tussen de verkeersleiding en de vluchtinformatiedienst van de militaire luchtverkeersleidingsdienst worden onderzocht en zo nodig, aangepast.
 - De resultaten worden verwacht in het tweede kwartaal van 2026.
- Reactie op aanbevelingen 3 en 4:
 - Verdere aanscherping van de bij aanbeveling 1 en 2 genomen maatregelen kan plaatsvinden na analyse van toekomstige (meldingen van) civiel-militaire bijna-botsingen, waarvoor in 2025 een samenwerkingsovereenkomst is gesloten tussen ILT/ABL en CLRS. Noodzakelijk geachte veiligheidsinitiatieven om het risico (verder) te mitigeren worden opgenomen in het Nederlands Actieplan Luchtvaartveiligheid (NALV).

Datum

21 januari 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/11879

Opgesteld door

DG Luchtvaart en Maritieme Zaken

Dir. Luchtvaartstrategie en Weerbaarheid

Afd. Luchtvaartveiligheid

Aan

Hoofd Afdeling

Luchtvaartveiligheid en Security

Bijlage(n)

1

Krachtenveld

- De kans op een botsing in het luchtruim tussen een militair (jacht)vliegtuig met hoge vliegsnelheid met een vliegtuig uit de kleine luchtvaart, zonder extra vangnet voor separatie, is weliswaar laag, maar leidt bij botsing tot fatale gevolgen;⁴
- In 1999 en 2002 vonden dergelijke botsingen op lage hoogte plaats⁵ waarna maatregelen zijn genomen na onderzoek en aanbevelingen van de toenmalige Raad voor de Transportveiligheid, de voorganger van de OVV;
- Wijziging van het type militaire vliegtuigen, aanpassing van luchtruimstructuur en behoefte voor militaire training vanwege wereldwijde geopolitieke spanningen, vereisen herwaardering van de in kaart gebrachte risico's en waar nodig, mitigerende acties in luchtruim waar de kleine luchtvaart ook vliegt.

Van toepassing zijnde wet- en regelgeving

- ICAO Annex 13, Aircraft Accident and Incident Investigation;
- EU Verordening 996/2010 inzake onderzoek en preventie van ongevallen en incidenten in de burgerluchtvaart;
- Rijkswet Onderzoeksraad voor Veiligheid;
- Binnen 90 dagen is een reactie op de aanbevelingen vereist, alsook van de genomen of voorgenomen maatregelen en, indien nodig, van

⁴ Na het neerhalen van de vluchten MH17 (2014) en PS753 (2020) adviseert de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie (ICAO) het toepassen van het voorzorgsbeginsel voor beheersing van de risico's (lage kans, maar fatale afloop) bij het vliegen over en nabij conflictgebieden. Bron: Doc 10084, Third Edition, Risk Assessment for Civil Aircraft Operations Over or Near Conflict Zones.

⁵ In 1999 kwam de twee inzittenden van het lesvliegtuig om het leven bij een botsing met een F-16 nabij Etten-Leur. In 2002 kwam de piloot van het ultra licht vliegtuig en de tweede piloot van een F-16 om het leven bij een botsing nabij Sellingen.

de tijd die voor het uitvoeren van die maatregelen vereist is en, wanneer geen maatregelen worden genomen, van de redenen daarvoor.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Brief	Reactie op de wijze van opvolging van de aanbevelingen OVV-rapport near mid-air collision between F-16 and Tecnam

Datum
21 januari 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/11879

Opgesteld door
DG Luchtvaart en Maritieme Zaken
Dir. Luchtvaartstrategie en Weerbaarheid
Afd. Luchtvaartveiligheid

Aan
Hoofd Afdeling Luchtvaartveiligheid en Security

Bijlage(n)
1

Bijlage

Aanbevelingen OVV-rapport 'Near mid-air collision between F-16 and Tecnam'

Aan de minister van Defensie:

1. Maak een risicobeoordeling van het operationeel gebruik van snelle militaire vliegtuigen in het Nederlandse luchtruim met betrekking tot veilige separatie tussen militair luchtverkeer en de burgerluchtvaart, waaronder general aviation. Neem in deze risicobeoordeling mee de uitzondering van militaire vliegtuigen voor de maximum snelheid van 250 knopen, de bezetting en operationele werkwijze van de luchtverkeersdiensten bij MilATCC [Military Air Traffic Control Centre] Schiphol, toekomstige ontwikkelingen wat betreft het luchtruim en vluchten van en naar militaire oefengebieden. Stel naast de risicobeoordeling proportionele en uitvoerbare risicobeperkende maatregelen vast en voer deze in.
2. Voer een of meerdere maatregelen in ter verbetering van de operationele communicatie tussen de luchtverkeersleider en de FISO [Flight Information Service Officer] bij MilATCC voor betere coördinatie van mogelijke conflicten tussen (snel) militair luchtverkeer en burgerluchtvaart.

Aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat:

3. Evalueer in overleg met de minister van Defensie hoe de staat voldoet aan de verantwoordelijkheid voor het zorgdragen van veilige separatie tussen militair luchtverkeer en burgerluchtvaart (overeenkomstig artikel 2 van Verordening (EU) 2018/1139). Ga specifiek in op het risico van militaire jachtvliegtuigen die afwijken van de snelheidsbeperking van 250 knopen en het gebruik van het Nederlandse luchtruim door buitenlandse strijdkrachten voor oefendoeleinden. Stel naast de risicobeoordeling proportionele en uitvoerbare risicobeperkende maatregelen vast en voer deze in.

Aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat en de minister van Defensie:

4. Stem de classificatie van luchtvaartvoorvallen af en analyseer gezamenlijk voorvallen van bijna-botsingen (airproxes) tussen militair luchtverkeer en burgerluchtvaart om daaruit lering te trekken, de ingevoerde risicobeperkende maatregelen te monitoren en (bijna-) botsingen in de lucht te voorkomen.

Datum

21 januari 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/11879

Opgesteld door

DG Luchtvaart en Maritieme Zaken

Dir. Luchtvaartstrategie en

Weerbaarheid

Afd. Luchtvaartveiligheid

Aan

Hoofd Afdeling

Luchtvaartveiligheid en

Security

Bijlage(n)

1